

Ondertussen in Brussel

'Schaliegas: niet doen!'

In elke editie van Waterspiegel stellen wij een lid van het Europees Parlement enkele vragen over actuele waterdossiers. Dit keer: Judith Merkies, PvdA/S&D.

Judith Merkies (1966) is sinds 14 juli 2009 lid van het Europees Parlement. Zij maakt namens de PvdA deel uit van de fractie van de Progressieve Alliantie van Socialisten en Democraten (S&D). Naast vicevoorzitter van de Intergroup Water is Merkies onder andere lid van de Commissie Industrie, Onderzoek en Energie en van de Commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid.

Schaliegas

Recentelijk steunde u een motie van uw eigen partij, die oproept geen boringen naar schaliegas te doen, zolang de steun onder de bevolking laag is en er gevaren voor milieu en watervoorziening zijn. Toch gaat de discussie in Europa in volle vaart door, omdat een aantal lidstaten wel voordelen van schaliegas ziet. *Wat vindt u daarvan?*

Merkies: 'De teneur van de discussie is momenteel: 'Schaliegas moet kunnen, als het veilig is'. Ik vind dat te kort door de bocht, om drie redenen. Ten eerste: het is een tijdelijke 'bubbel'. Schaliegas wordt in de VS met kunstmatige ingrepen goedkoop gehouden, waardoor het een groter succes lijkt dan het in werkelijkheid is. En het is een eindige brandstof: waarom een heel nieuwe infrastructuur oprichten als voorraden binnen enkele jaren uitgeput zijn? Ten tweede: de veiligheid. Schaliegas kent een intensieve exploitatie, met veel boorputten, water en chemicaliën. In een zeer dichtbevolkt land als Nederland, waar elke vierkante centimeter al wordt gebruikt, is daar eenvoudigweg geen plek voor. En ten derde: met schaliegaswinning los je geen langetermijnproblemen op, niet op het gebied van energie en niet op het gebied van eco-

nomie. Ook in de VS investeert de overheid stevig in duurzame energiebronnen, en niet alleen in fossiele brandstoffen.'

'Ik vraag me dus af waarom we dit zouden moeten willen; alleen omdat het kan? Maar er kan zoveel meer: kijk naar Denemarken dat inmiddels zó zwaar heeft ingezet op duurzame energie dat er een positief saldo op de energiebalans staat. Kijk naar Duitsland, dat enorm investeert in kleinschalige en duurzame energiesystemen. Zozeer zelfs, dat ze durven te stoppen met kernenergie. Dus in plaats van te investeren in een achterhaalde overgangstechnologie, wat schaliegas onmiskenbaar is, pleit ik ervoor om nu krachtig te kiezen voor de toekomst: veilige en schone duurzame energievoorziening!'

Hoe verwacht u dat deze discussie zich verder zal ontwikkelen?

Merkies: 'In zijn brief over schaliegas aan de Tweede Kamer geeft minister Kamp aan dat hij het besluit over schaliegas nog even uitstelt. Ik hoop dat hij de tijd vindt om de discussie breder te trekken dan alleen 'schoon en veilig'. Er zijn namelijk nog meer zaken die een rol spelen: de steun onder de bevolking is laag, en schaliegas kan de weg versperren voor echte duurzame energie-innovaties. Bedenk daarbij ook dat, als we proefboringen toestaan en deze zijn succesvol, de weg definitief vrij is voor commerciële partijen die zich op de boringen willen storten.'

'Onder druk van de crisis neigen enkele Europese landen naar kiezen voor een kortetermijnoplossing: werkgelegenheid, geld in het laatje, en als bonus minder afhankelijkheid van buitenlandse energieleveranciers. Ook ik besef dat de toekomst onzeker is en dat men zijn oude schoenen niet wil weggooien voor de nieuwe ingelopen zijn. Het zal dus een proces van kleine stapjes worden. De ontwikkelingen zullen verder ook afhankelijk zijn van de nieuwe krachtenverdeling in het Europees Parlement, na de verkiezingen in 2014.'

Prioritaire stoffen

Eind juni stemde het Europees Parlement over de richtlijn prioritaire stoffen. Het voorstel van de Europese Commissie om drie geneesmiddelen op de lijst met gevaarlijke stoffen te plaatsen, is gesneuveld in het uiteindelijke compromis. Door alle nieuwe verontreinigingen waar drinkwaterbedrijven mee te maken hebben, zijn meer zuiveringsstappen nodig om schoon drinkwater te maken. *Wat kunnen wij op dit gebied nog verwachten van Europa in de komende jaren?*

Merkies: 'De richtlijn moet nu worden uitgerold in de lidstaten en ik hoop dat dat positieve resultaten gaat opleveren voor de waterzuivering. Maar ik besef ook dat we serieuze stappen moeten nemen om te voorkomen dat geneesmiddelen in het water terechtkomen. We zullen dus nog wel tegen de nodige praktische bezwaren aanlopen. Ik verwacht niet dat de lijst in de eerstkomende jaren nog zal worden aangepast, ook niet als er straks een nieuw parlement is gekozen.'

Ze vervolgt: 'Ik denk wel dat er nog mogelijkheden liggen om via andere regelingen te proberen ongewenste stoffen uit het water te houden. Je kunt dan denken aan de richtlijnen voor cosmetica, voedsel en voedselveiligheid. Bijvoorbeeld op het gebied van hormoonverstorende stoffen en phtalaten verwacht ik wel stappen in de nabije toekomst.'

Innovatie

Innovatie is één van de zeven speerpunten van de Europa Strategie 2020. Dit mondde uit in de Innovatie Unie, waarvoor u woordvoerder in het Europees Parlement was. Het voorstel voor de Innovatie Unie omvatte ook het opzetten van innovatiepartnerschappen; inmiddels is het Europees Innovatie Partnerschap voor water (EIP) in volle gang. Daarnaast is er Horizon 2020, het overkoepelende Europese financieringsprogramma voor onderzoek en innovatie, met een budget van zo'n 70 miljard euro. *Welke uitdagingen en kansen ziet u op dit gebied voor de Nederlandse watersector?*

Merkies: 'In Horizon 2020 is water binnen de pijler 'Societal Challenges' opgenomen in enkele van de zeven maatschappelijke uitdagingen. Als rapporteur van de Innovatie Unie heb ik uitdrukkelijk aandacht gevraagd voor de rol van waterinnovatie binnen verschillende uitdagingen, zoals bij 'Healthy Ageing', waar aandacht is voor ziektes gerelateerd aan watervervuiling. Ook in de pijler 'Industrial Leadership' is veel aandacht voor bijvoorbeeld biotechnologie, waarbij water een belangrijke rol speelt. Dit biedt dus aanknopingspunten voor de Nederlandse watersector. Ook binnen het European Institute of Technology – dat zich vooral richt op duurzame groei en innovatie – liggen kansen voor de watersector. Ik denk daarbij vooral aan het Knowledge Innovation Center 'Food4Future', dat in 2016 wordt gelanceerd. Daarbinnen zal expliciet aandacht worden besteed aan gebruik van water bij voedselproductie.'

Ze vervolgt: 'Verder houdt het EIP zich bezig met dezelfde soort onderwerpen als onze Topsector Water: ook daar liggen dus mogelijke verbindingen. Maar de watersector mag wat mij betreft wel wat meer naar buiten kijken. Nederland heeft veel te bieden, dus zoek aansluiting in Europa, door het vinden van partners. Dat kan via de Europese Commissie, door samen te werken in het European Institute of Technology of via de Intergroup Water van het Europees Parlement. Ook de Nederlandse regering kan een rol spelen, door andere landen te zoeken om in een versterkt partnerschap op bepaalde onderwerpen samen op te trekken.'

Het EIP en Horizon 2020 staan eigenlijk los van elkaar. Hoe kan hiertussen verbinding worden gelegd?

Merkies: 'Ik mis in Europa inderdaad de rode draad tussen de Innovatiepartnerschappen, de Knowledge Innovation Centers en Horizon 2020. Het liefst zou ik zien dat de Topsector Water zich voorbereidt op de maatschappelijke uitdagingen van Horizon 2020 en nadrukkelijk gaat deelnemen aan het EIP voor water. Daarnaast zouden de kennisinstututen en de waterbedrijven via het European Institute of Technology moeten gaan meedraaien in de Knowledge Innovation Centers. Daarnaast hoop ik dat een volgende Europese Commissie kan zorgen voor meer samenhang tussen de verschillende onderwerpen.'

'WATERSECTOR MAG NOG WAT
MEER NAAR BUITEN KIJKEN'
